

VANHEMMAN OPAS

TIETOA JA TUKEA LAPSIPERHEEN EROON

www.neuvokeskus.fi

Vanhemman opas – Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon

Ulkoasu ja taitto: Tanja Holmberg

Piirroksiset: Eero Ruoranen

Julkaisija: Lastensuojelun Keskusliitto/Neuvokeskus-projekti

ISBN 978-951-9424-80-4 Kolmas uudistettu painos

© Lastensuojelun Keskusliitto/Neuvo-projekti

Painopaikka: Vammalan Kirjapaino Oy, 2011

TILAUKSET

Verkkokaupasta www.lskl.fi

tai www.neuvokeskus.fi

Puh. (09) 329 6011

Vanhemman opas – Tietoa ja tukea lapsiperheen eroon -opas on osa

Raha-automaattiyhdistyksen tukemaa Lastensuojelun Keskusliiton

Neuvokeskus-projektia.

Lukijalle

Tämä opas on tarkoitettu eroa harkitseville ja eroaan työstäville vanhemmille sekä heidän läheisilleen. Oppaan punaisena lankana kulkee ajatus vanhemmuuden katkeamattomuudesta ja jatkumisesta myös eron jälkeen. Parisuhteen päätyminen ei päättä vanhemmuutta. Lapsella on myös vanhempien eron jälkeen oikeus molempien vanhempien hoivaan ja huolenpitoon. Lapsen tulee saada pysyä lapsena ja elää ikätasonsa mukaista elämää. Vanhemmat ovat vastuussa lapsensa hyvinvoinnista ja myös siitä, millaisena ja miten suhde lapseen eron jälkeen säilyy. Vanhemmuus tulee eron myötä, jos mahdollista, entistäkin tärkeämmäksi.

Parisuhteen päätyminen haastaa vanhempia luomaan uudenlaisen suhteen toisiinsa. Vaikka toinen ei enää olekaan elämänkumppani, on hän edelleen lapselle tärkeä ja ainutkertainen vanhempi. Vanhempien on otettava vastuu erostaan kyetäkseen tekemään yhteistyötä keskenään ja tukemaan lasta muuttuvassa perhetilanteessa. Eron herättämien tunteiden läpikäyminen helpottaa myös omaa eroon sopeutumista ja eron jälkeisen elämän aloittamista.

Oppaasta löytyy myös vinkkejä, mistä voi saada apua itselleen ja perheelleen. Loppuun on koottu eron liittyvää kirjallisuutta.

Vanhemman oppaan ensimmäinen painos tehtiin alun perin Eronuuvo-palvelun osanottajille jaettavaksi tietopaketti. Kolmannen painoksen tekstejä on päivitetty Neuvo-projektin työtä jatkavassa Neuvokeskus-projektissa. Oppaan kolmas painos ilmestyy suomen-, ruotsin- ja englanninkielisenä versiona. Oppaan juridisesta sisällöstä kiitos OTK Iikka Mauraselle ja kahden kulttuurin eroihin liittyvästä sisällöstä kiitos Familia Club ry:n Duo-projektille. Kiitämme myös Raha-automaattiyhdistystä saamastamme tuesta.

Toivomme Vanhemman oppaasta olevan hyötyä kaikille, joita lapsiperheen ero koskettaa.

Helsingissä toukokuussa 2011

Heikki Koiso-Kanttila

Projektijohtaja

Lastensuojelun Keskusliitto / Neuvokeskus

Sisällys

EROTAKO VAI PYSYÄ YHDESSÄ?	5
Eroajatuksista kannattaa puhua ääneen	5
Mistä saa apua parisuhteen ongelmiin ja eron pohdintaan?	7
EROPÄÄTÖKSESTÄ ETEENPÄIN	10
Eron juridiikka	10
Jako kahteen – talousasiat uusiksi	11
SOPIMUKSET LAPSEN OIKEUKSIEN TURVAAJANA	14
Huoltomuoto	15
Lapsen asuminen ja osoite	17
Tapaamisoikeus	18
Lapsen elatus	19
Sittenkin oikeuteen?	21
Keskeisiä lakeja	22
ERON LÄPIKÄYMINEN	23
Eroamisen taito ja tuska	23
Ero kriisinä	24
Erosta toipuminen	26
TUKEA ERON LÄPIKÄYMISEEN	27
Tietoa ja vertaistukea	27
Tietoa ja vertaistukea verkossa	29
Auttavat puhelimet	30
LAPSEN HUOMIOIMINEN VANHEMPIEN EROSSA	31
Miten puhumme lapselle erosta?	32
Yhteistyövanhemmuus – mistä se on tehty?	35
Kahden kulttuurin liitosta eroaminen	37
TUKEA VANHEMMUUTEEN	40
Lastenhoitoapua ja lomatukea	43
POHDITTAVAKSI: Olemmeko vanhempina eron jälkeen valmiita seuraaviin asioihin?	44
KIRJALLISUUSVINKKEJÄ	45
Erosta ja eroamisen vaikeudesta	45
Vanhemmuus ja ero	46

EROTAKO VAI PYSYÄ YHDESSÄ?

Eroajatuksista kannattaa puhua ääneen

On hyvä, jos puoliset pystyvät keskustelemaan parisuhteensa ongelmista. Erostaakaan puhumista ei tule pelätä. Ero voi tulla toiselle yllätyksenä suhteessa, jossa puoliset eivät riittävästi keskustele odotuksistaan ja tärkeiksi kokemistaan asioista.

Ero voi sitä pohtivasta tuntua ainoalta ratkaisuvaihtoehdolta parisuhteen ongelmiin. Henkilökohtaisen eropohdinnan tai yhteisen eropuheen ei silti tarvitse tarkoittaa eron väijäämätöntä toteutumista. Suhde ei heikkene puheesta, vaan pikemminkin sen puutteesta.

On hyvä tietää, että kaikissa suhteissa – myös niissä, jotka kestävät – jompikumpi tai molemmat puoliset ovat jossain vaiheessa saattaneet ajatella ja myös keskustella eron mahdollisuudesta.

Eropohdintojen taustalla vaikuttavat monenlaiset syyt. Parisuhteessaan voi kokea, että tunteet ovat kuolleet tai ettei enää ole yhteisiä unelmia, joita voisi jakaa kumppanin kanssa. Arkielämän kulku, työelämän tai työttömyyden paineet, yhteisen ajan vähyys, perheeseen liittyvien vastuiden epätasainen jakautuminen ja taloudelliset huolet voivat koetella suhteen kestävyyttä. Ongelmana saattavat myös olla vuorovaikutukseen liittyvät tekijät; puhumattomuus, kyvyttömyys ilmaista omia tarpeita tai kuulla toista, jatkuva riitely ja eripuraisuus tai toisen arvostelu voivat johtaa tilanteeseen, jossa tuntuu, että puolisoina ollaan vieraannuttu toisistaan. Parisuhteeseen heijastuvat myös yksilön henkilökohtaiseen kasvuun ja kehitykseen liittyvien kysymysten herättämät tunteet, kuten pohdinnat elämän rajallisuudesta ja ainutkertaisuudesta.

Myös perheen kehityskriisit heijastuvat parisuhteeseen. Ensimmäisen lapsen syntymä voi olla yllättävän suuri haaste parisuhteelle. Parisuhteen hoitaminen saattaa jäädä vanhemmuuden jalkoihin. Lapsen tarpeiden, omien ja parisuhteen tarpeiden välinen tasapainoilu voi tuottaa vaikeuksia.

Eropohdintojen taustalla voivat olla myös perhe-elämää kuormittavat päihde-, mielenterveys- tai väkivaltaongelmat. Vanhemmuuden säilymisen kannalta näihin ongelmiin on hyvä hakea apua ja tukea, päädyttiinpä tilanteessa eroon tai ei.

Eroa pohtiva voi ehkä ajatella, että ero poistaa monia elämän ongelmia – sellaisiakin, joihin ero ei todellisuudessa voi olla ratkaisu. Ero ei esimerkiksi poista vanhempien välisiä kasvatus-erimielisyyksiä. Erosta huolimatta entisten puolisoitten on oltava edelleenkin tekemisissä toistensa kanssa ja kyettävä sopimaan keskenään lapsen asioista, sillä vanhemmuuden vastuu säilyy molemmilla vanhemmilla edelleen eron jälkeenkin.

On myös syytä muistaa, että vaikka ero voikin olla ratkaisu joihinkin perheen ja parisuhteen ongelmiin, se usein tuo tullessaan aivan uusia ongelmia. Eropäätöksen tekeminen on yleensä vanhemmille yksi elämän vaikeimmista ratkaisuista. Eroa harkitsevien tulisi erityisesti lasten takia selvittää kaikki muut vaihtoehdot saada apua ennen lopullista eropäätöstä.

Tukea ja ideoita parisuhteen ja perhe-elämän parantamiseen voi hakea ilman, että on kysymys mistään vakavasta kriisistä ja erouhasta. Apua parisuhteen ongelmiin tulisikin hakea ajoissa eli silloin, kun molemmat puoliset ovat vielä riittävän sitoutuneita suhteeseen, eikä kumpikaan ole tahollaan lähtenyt vakavasti toimimaan eron suuntaan. Hankalistakin tilanteista on hyvät mahdollisuudet selvittää niin kauan, kun molemmilla puolisoilla on halua ja tahtoa yhteiselämän jatkamiseen.

Pohdittavaksi:

- Mikä seikka on saanut minut pohtimaan eroamista?
- Mihin asioihin perhe-elämässämme haluaisin muutosta?
- Millä tavoin voisin keskustella asiasta puolisoni kanssa?
- Mitä muutoksia ero toisi elämäni? Entä puolisoni ja lasteni elämään?
- Mihin asioihin ero olisi ratkaisu ja mihin ei?
- Millaisia uusia ongelmia ero voi tuoda mukanaan?

Mistä saa apua parisuhteen ongelmiin ja eron pohdintaan?

Ulkopuolista apua ja tukea parisuhteen ja perhe-elämän vaikeuksiin kannattaa hakea viimeistään silloin, kun eroajatus alkaa säännöllisesti tulla mieleen ratkaisuna ongelmiin.

Perheen pulmien yhteiseen pohdintaan on mahdollista saada ulkopuolista tukea mm. perheasioiden sovittelusta. Perheasioiden sovittelu on lakisääteinen sosiaalipalvelu myös eroa pohtiville ja eroon päätyneille vanhemmille sekä perheenjäsenille. Perheasioiden sovittelijat ovat koulutettuja ammattilaisia (käytännössä lastenvalvojia tai sosiaalityöntekijöitä), joiden tehtävänä on auttaa vanhempia yhdessä löytämään ratkaisuja perheen ongelmiin. Perheasioiden sovittelun tavoitteeksi voidaan asettaa esimerkiksi molempien vanhempien hyväksymän ratkaisun löytyminen siihen, miten lasten asiat tulisi järjestää eron jälkeen. Palvelun erityisenä tarkoituksena on turvata lapsen asema erossa. Perheasioiden sovittelu on vapaaehtoista, luottamuksellista ja maksutonta. Palvelun järjestämisvastuu on kunnalla ja sovittelua voi pyytää lapsen asuinkunnan sosiaalivirastosta.

Apua parisuhdeongelmiin voi saada myös parisuhdekursseilta, perheneuvolasta ja perheasiain neuvottelukeskuksesta. Parisuhde- ja perhepalveluja tuottavat kunnat, seurakunnat sekä järjestöt ja yksityiset palveluntuottajat.

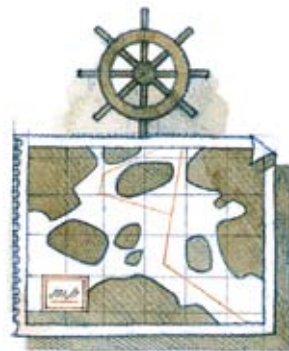
- Perheneuvolan tehtävänä on auttaa ja tukea vanhempia lapsen kasvatukseen ja kehitykseen tai perheen ihmissuhteisiin liittyvissä asioissa. Palvelut ovat maksuttomia. Perheneuvolan yhteystiedot löytyvät mm. lapsen kotikunnan internet-sivuilta.
- Perheasiain neuvottelukeskus auttaa parisuhteen ja perheen ongelmissa sekä erilaisissa muissa elämän kriisitilanteissa. Yhteydenoton taustalla voi olla esimerkiksi parisuhteen riittämättömyys, uskottomuus, vuorovaikutusongelmat, lasten kasvatusongelmat tai uusperheen pulmat. Palvelut ovat maksuttomia eivätkä edellytä kirkkoon kuulumista. Lisätietoja www.evl.fi
- Eroneuvo-tilaisuus on palvelu eroa harkitseville ja eroamassa oleville lapsiperheiden vanhemmille sekä eroperheen läheisille. Eroneuvo-tilaisuuksissa on tarjolla asiantuntemusta ja vertaistukea eroon liittyvissä asioissa. Tilaisuudet ovat maksuttomia eikä niihin tarvitse ilmoittautua. Lisätietoja Eroneuvojen ajankohdista ja paikoista osoitteessa www.neuvokeskus.fi
- Eroretki.fi nettisovellus Neuvokeskuksen verkkosivuilla tai osoitteessa www.eroretki.fi on vuorovaikutteinen palvelu, jonka kysymykset, vastausvaihtoehdot ja kommentit kannustavat pohtimaan eroa lapsen näkökulmasta.
- Kataja ry järjestää parisuhdekursseja ja Solmuja parisuhde-kursseja, jotka sopivat myös eroa pohtiville pariskunnille. Kurssit ovat maksullisia. Lisätietoja www.katajary.fi
- Väestöliiton Toimiva parisuhde -sivustolta osoitteesta www.vaestoliitto.fi löytyy koko maan kattava perheneuvonnan ja pariterapian hakupalvelu. Väestöliitolla on myös valtakunnallinen neuvontapuhelin, p. 0800 183 183 ma klo 10-12, ti klo 18-20 ja to klo 12-14, johon vastaavat Väestöliiton psykologit. Väestöliiton Perheverkko tarjoaa neuvoja odotusajan ja pikkulapsiperheen arjen kysymyksissä. Neuvontaa on tarjolla netissä, sähköpostitse perheverkko@vaestoliitto.fi ja puhelimitse. Jätä soittopyyntö ja yhteystietosi puhelinvastaajaan numeroon 040 180 1500. Väestöliitolla on sekä maksuttomia että maksullisia palveluja.

- Miessakit ry:n Erosta Elossa -palvelu tukee ja opastaa miehiä ero-ongelmien käsittelyssä ja niistä selviämisessä. Palvelu tarjoaa miehille henkilökohtaista keskusteluapua ja neuvontaa sekä vertaistukea kysymyksiin, joita herää parisuhteen päättymisen uhasta, varsinaisessa eroprosessissa ja eron jälkeen. Palvelut ovat maksuttomia. Lisätietoja www.miessakit.fi

- Joskus parisuhteen ja perheen ongelmien taustalla on puolison sairastuminen; pitkäaikainen masennus, persoonallisuushäiriöt tai mielenterveysongelmat. Silloin voi hakea tukea ja tietoa Suomen mielenterveysseuran sivuilta www.mielenterveysseura.fi. Mielenterveysseuran perheterapiakeskus järjestää parisuhde- ja perheterapia -palveluja muillekin kuin mielenterveysongelmaisille. Perheterapiakeskuksen palvelut ovat tarkoitettut Uudenmaan alueen perheille ja ne ovat maksuttomia.

- Osoitteesta www.terapeutit.fi löytyy kattava lista yksityisistä pari- ja perheterapeuteista. Yksityinen pariterapia ei välttämättä ole kallista, sillä jo muutama käyntikerta, joissa pariskunta saa rauhassa, kiireettömästi ja ulkopuolisen tuelle käsitellä asioita, voi avata solmuja puolisoiden välillä. Terapeuttia kannattaa käydä tapaamassa ennen terapian aloittamista. Tällöin saa oikean kuvan siitä, millaista palvelua on hankkimassa.

- Myös työterveyshuollon palveluista voi saada tietoa ja tukea parisuhteen ja eron kysymyksiin. Moni kokee luontevaksi keskustella mieltään painavista asioista oman työterveyshoitajan tai -lääkärin kanssa. Terveystieteiden henkilöstön salassapitovelvollisuus tekee intiimeistäkin keskusteluista asiakkaalle turvallisia.

EROPÄÄTÖKSESTÄ ETEENPÄIN

Eron juridiikka

Avoliitossa, avoliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa eletäessä seuraa eropäätöksestä lapsiperheen elämään monia muutoksia ja hoidettavia asioita. Lasten asuinkunnan sosiaaliviranomaisilla on lakisääteinen velvollisuus neuvoa vanhempia eroasioissa.

Avoliiton purkaminen tapahtuu avopuolisoiden keskinäisellä sopimuksella ilman viranomaistoimia. Mikäli avoerossa on mukana lapsia, tulee lasten asiat järjestää lapsen edun ja lapsenhuoltolain mukaisesti - kuten avioerossakin.

Avoliiton purkamista haetaan kirjallisesti käräjäoikeudelta. Erohakemuksen voi jättää tuomioistuimen kansliaan henkilökohtaisesti, postitse tai valtuutetun asiamiehen välityksellä. Eroa voivat hakea molemmat puoliset yhdessä tai toinen yksin.

Avioeron hakeminen on kaksivaiheinen prosessi, jossa ensimmäinen vaihe tarkoittaa erohakemuksen toimittamista kotikunnan käräjäoikeudelle ja siitä käynnistyvää puolen vuoden harkinta-aikaa. Jos hakemuksen on jättänyt toinen puoliso yksin, harkinta-aika alkaa, kun toinen puoliso on saanut tiedon erohakemuksesta. Tiedoksi antamisesta huolehtii tuomioistuin kirjeitse. Käytännössä tiedoksi anto tapahtuu silloin, kun toinen puoliso kuittaa postista kirjatun kirjeen saantitodistusta vastaan. Myös käräjäoikeuden haastemies voi toimittaa tiedoksiannon. Eron toinen vaihe tarkoittaa lopullisen eron hakemista harkinta-ajan päätyttyä. Harkinta-ajan kuluessa puoliset voivat asua yhdessä tai erillään. Harkinta-ajan tavoitteena on antaa puolisoille aikaa sopeutua muuttuvaan tilanteeseen ja hoitaa käytännön järjestelyjä. Lainlaatijan tarkoitus on, että puoliset harkinta-ajan kuluessa myös pohtisivat eropäätöstään. Perheasioiden sovittelua on mahdollista käyttää tämän pohdinnan tukena.

Vaikka erohakemus on jo jätetty kärjäoikeuteen, on puolisoilla mahdollisuus tulla toisiin ajatuksiin ja jättää lopullinen ero hake-matta. Tällöin erohakemusta ei uudisteta, vaan asia jää silleen. Jos puoliset kuitenkin harkinta-ajan umpeuduttua haluavat erota, on lopullista eroa haettava kirjallisesti kärjäoikeudelta puolen vuoden kuluessa harkinta-ajan päättymisestä. Jos lopul-lista eroa ei haeta määräajan kuluessa, erohakemus raukeaa. Jos puoliset ovat jo avioeroa hakiessaan asuneet vähintään kaksi viimeksi kulunutta vuotta erillään, myönnetään ero ilman harkinta-aikaa.

Lisätietoja avioliittolainsäädännöstä, avioeron hakemisesta ja omaisuuden osituksesta löytyy seuraavilta nettisivuilta: oikeuslaitos www.oikeus.fi, oikeusministeriö www.om.fi ja val-tion säädöstietopankki www.finlex.fi. Lisätietoja saa myös asuin-kunnan kärjäoikeudesta.

Jako kahteen – talousasiat uusiksi

Omaisuuden jakaminen eli ositus voidaan toimittaa joko avio-eron ensimmäisessä vaiheessa tai myöhemmin. Käytännössä ositusta voi hakea suhteellisen pitkän ajan kuluessa avioliiton päättymisestä. Puolisot sopivat keskenään omaisuuden jaosta. Puolisot voivat joko tehdä siitä keskinäisen ositussopimuk-sen, jonka allekirjoittavat kaksi todistajaa, tai he voivat laatia sopimuksen asianajajan kanssa. Ositukseen vaikuttaa mahdol-lisen avioehdon olemassaolo. Jos puolisoilla on avioehto, suori-tetaan omaisuuden erottelu.

Jos omaisuuden jaosta syntyy riitaa, on puolisoilla mahdolli-suus hakea kärjäoikeudesta pesänjakaja suorittamaan osituksen. Pesäjakajan suorittamasta osituspäätöksestä voi valittaa kärjäoikeuteen ja edelleen hovioikeuteen. Ositusta voidaan sovitella, jos ositus muutoin johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen.

Avoliitossa puolisoilla ei ole avioliiton tuomaa oikeutta toisen puolison omaisuuteen. Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta astui voimaan huhtikuussa 2011. Uusi laki antaa avopuolisolle suojaa avioliiton päättyessä. Uudistuksen tavoitteena on edistää oikeudenmukaisuutta avioliiton aikana karttuneen omaisuuden jaossa ja tarjota riidanratkaisumenettely, jos avopuolisot eivät pysty sopimaan asiasta keskenään. Avopuolisot, kuten aviopuolisotkin voivat keskinäisellä sopimuksella poiketa useimmista ehdotetun lain säännöksistä. Laki soveltuu avopuolisiin, jotka ovat asuneet yhteistaloudessa vähintään viisi vuotta tai joilla on tai on ollut yhteinen tai yhteisessä huollossa ollut lapsi.

Säännökset soveltuvat niin samaa kuin eri sukupuolta oleviin avopareihin. Laki soveltuu myös sellaisiin avoliittoihin, jotka ovat alkaneet ennen lain voimaantuloa. Toisaalta lakia ei sovelleta sellaisiin avoliittoihin, jotka ovat päättyneet ennen lain voimaantuloa (1.4.2011). Avopuoliso voi vaatia omaisuuden erottelua avioliiton päättyttyä. Lähtökohtana erottelussa on, että kumpikin avopuoliso pitää oman omaisuutensa. Irtaimet esineet katsotaan kuitenkin yhteisiksi, jollei voida selvittää kummalle avopuolisolle tietty esine kuuluu.

Avopuolisolla on oikeus hyvitykseen, jos hän on auttanut toista osapuolta kartuttamaan omaisuuttaan ja omaisuuden jakaminen ainoastaan omistuksen perusteella merkitsisi hyötymistä toisen kustannuksella. Hyvityksen saaminen edellyttää, että epäsuhta puolisoitten panostuksessa ei ole vähäinen. Hyvitykseen oikeuttava panos voi olla esimerkiksi taloustyötä kotona toisen avopuolison kartuttaessa omaisuuttaan työelämässä. Myös merkittävä rakennus- ja korjaustyö tai pitkäaikainen hoivatyö kotona toisen avopuolison hyväksi voi oikeuttaa hyvitykseen.

Avopuolisot voivat uuden lain mukaan sopia omaisuuden erottelusta ja hyvityksestä keskenään. Jos sopiminen ei onnistu, erottelua varten voidaan hakea käräjäoikeudelta pesänjakajan määräämistä. Pesänjakaja toimittaa omaisuuden erottelun ja päättää mahdollisesta hyvityksestä. Todisteena erottelusta

laaditaan erottelukirja. Jollei pesänjakajaa ole haettu, hyvitysvaatimus voidaan myös viedä käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Oikeus hyvitykseen raukeaa, jos sitä ei ole vaadittu kuuden kuukauden kuluessa omaisuuden erottelusta. Siinä tapauksessa, että avopuolisot eivät erottele omaisuuttaan, oikeus hyvitykseen raukeaa kolmen vuoden kuluttua erilleen muuttamisesta tai avopuolison kuolemasta.

Eron jälkeen lapsen kanssa asuvan vanhemman on mahdollista saada korotettua lapsilisää (yksinhuoltajakorotus), jota haetaan Kelasta. Kelasta voi hakea myös asumistukea asumiskuluihin. Tämä taloudellinen tuki on tarkoitettu pienituloisille ja sitä voi hakea sekä vuokra-, asumisoikeus- että omistusasuntoon. Korotetusta lapsilisästä, asumistuen tulo rajoista ja hyväksyttävistä asumiskuluista lisää Kelan sivuilta www.kela.fi.

Talous- ja velkaneuvonta auttaa yksityishenkilöitä selvittämään taloudellista tilannettaan. Neuvoja ja apua saa taloudenpidon suunnitteluun ja velkojen hoitamiseen sekä maksusuunnitelmien tekemiseen. Palvelu on maksuton. Lisätietoja saa kotikunnan sosiaalitoimistosta. Velkaneuvonnasta kannattaa varata aika ajoissa, sillä vastaanotolle pääseminen voi viedä useita kuukausia.

Toimeentulotuki on tarkoitettu viimesijaiseksi tukimuodoksi silloin, kun omat tulot ja varat eivät riitä elämiseen. Toimeentulotukea haetaan kotikunnan sosiaalitoimistosta.

SOPIMUKSET LAPSEN OIKEUKSIEN TURVAAJANA

Lapsiperheessä vanhemmat joutuvat parisuhteen päättyessä pohtimaan erityisen paljon lapsen ja vanhemmuuden kysymyksiä. Useimmat vanhemmat ovat erotessaan ensimmäisen kerran tekemisissä lasten ja vanhempien välisiä suhteita säätelevän lapsenhuoltolain kanssa (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983:361). Lapsenhuoltolaissa määritellään huoltajien tehtävät ja vastuut sekä lapsen hyvän hoidon periaatteet. Lain tavoitteena on turvata lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointiin sekä molempiin vanhempiin. Laki velvoittaa niin saman katon alla kuin erilläänkin asuvia vanhempia. Avioliitossa eletessä vanhemmat ovat automaattisesti yhteishuoltajia ja yhdessä vastuussa lapsensa hoidosta, kasvatuksesta ja eläytuksesta. Avioliitossa elävät vanhemmat sopivat yhteishuollosta lastenvalvojan luona isyyden vahvistamisen yhteydessä. Nykyään valtaosa vanhemmista jatkaa myös eron jälkeen yhteishuoltajina.

Vanhemmat tekevät keskinäisen kirjallisen sopimuksen siitä, miten lapsen asiat järjestetään eron jälkeen. Sopimuksessa määritellään huoltomuoto, kumman vanhemman luona lapsi on kirjoilla, miten lapsi tapaa muualla asuvaa vanhempaan ja miten lapsesta aiheutuvat kustannukset jaetaan vanhempien kesken. Jos perheessä on useampia lapsia, mietitään lapsen edun mukaiset ratkaisut jokaisen lapsen kohdalla erikseen.

Vanhemmat yleensä vahvistuttavat keskinäisen sopimuksensa lastenvalvojan luona. Vahvistaminen ei ole pakollista, mutta vahvistamaton sopimus ei ole juridisesti yhtä vahva kuin viranomaisen vahvistama sopimus. Jos sopimusta ei ole vahvistettu lastenvalvojan luona, ei voi saada virka-apua vahvistamattoman sopimuksen toteuttamiseen, jos toinen puoliso kieltäytyy myöhemmässä vaiheessa toimimasta sopimuksen mukaisesti.

Lapsen asuinkunnan lastenvalvojan tehtävänä on virkansa puolesta auttaa vanhempia keskinäisen sopimuksen teossa. Lastenvalvojan luona tehtäviin sopimuksiin käytetään oikeusministeriön vahvistamia lomakkeita. Sopimus voi olla myös vapaamuotoinen, sillä laki ei edellytä määrämutoa. Lastenvalvojan tehtävänä on tarkastaa, ettei sopimus ole lapsen edun vastainen, ja käyttää sopimus sosiaalilautakunnassa vahvistettavana.

Vanhemmilla voi olla valmis sopimus mukanaan heidän menessään lastenvalvojan luo. Jos vanhemmat eivät ole pystyneet keskenään sopimaan lapsen asioiden järjestämisestä, on lastenvalvojan tehtävä auttaa heitä sopimuksen syntymisessä. Myös perheasioiden sovittelusta voi saada tukea yhteisen näkemyksen löytymiseen. Toimivien sopimusten aikaansaaminen edellyttää vanhemmilta, että he valmistautuvat lastenvalvojan luona käyntiin perehtymällä etukäteen sopimukseen sisältyviin asioihin ja pohtimalla niitä yhdessä. Tätä pohdintaa voi käydä ulkopuolisen avustuksella; kts. luku: Mistä saa apua parisuhteen ongelmiin ja eropohdintaan?

Huoltomuoto

Valtaosa vanhemmista valitsee lastensa huoltomuodoksi yhteishuollon. Lasten kannalta on tärkeää, että molemmat vanhemmat ovat hänen huoltajiaan. Yhteishuollon ajatuksena on, että molemmat vanhemmat edelleenkin vastaavat lapsen hoidosta ja kasvatuksesta sekä tekevät yhdessä lasta koskevat tärkeät ratkaisut. Yhteishuollossa molemmilla vanhemmilla on oikeus saada kaikki lasta koskevat tiedot esimerkiksi päivähoidosta, koulusta ja terveydenhuollosta. Yhteishuoltajuus vahvistaa molempien vanhempien juridista vanhemmuutta ja myös tunnetta siitä, että he pysyvät mukana lapsensa elämässä kaikkine siihen sisältyvine velvoitteineen ja oikeuksineen myös eron jälkeen.

Vanhemmat voivat myös valita yhteishuollon, jossa tuomioistuimien määrää tavanomaisesta yhteishuollosta poiketen huoltajien työnjaosta yksilöllisesti erikseen. Nämä sopimukset pitää aina vahvistuttaa tuomioistuimessa. Tuomioistuin voi myös vahvistaa lapselle muitakin huoltajia biologisten vanhempien rinnalle tai sijaan. Joskus esimerkiksi isovanhempi tai muu läheinen voi olla tällainen lapsen oheishuoltaja.

Yksinhuoltaja-nimikettä käytetään edelleen arkikielessä paljon, vaikkakin harhaanjohtavasti, sillä yksinhuoltoon päädytään yhä harvemmin. Joskus yksinhuolto voi kuitenkin olla ainoa mahdollisuus. Yksinhuoltajavanhempi voi vastata ja päättää lapsen asioista yksin. Yksinhuolto ei kuitenkaan poista kummankaan vanhemman elatusvastuuta. Yksinhuolto ei myöskään sinällään rajoita lapsen tapaamisoikeutta. Tapaamisoikeuden on mahdollista olla hyvinkin laaja huoltomuodosta riippumatta.

Vanhemmat ovat kokeneet ongelmalliseksi sen, ettei lasta aktiivisesti tapaavalla mutta huollosta erotetulla vanhemmalla (yksinhuolto) ole automaattisesti tiedonsaantioikeutta lapsen asioissa. Tiedonsaantioikeuden puuttumisesta voi aiheutua lapsen edun vastaisia tilanteita esimerkiksi silloin, kun lapsella on jokin lapsen jokapäiväiseen elämään vaikuttava sairaus, josta huollosta erotetulla vanhemmalla ei ole tietoa tai lapsi sairastuu vakavasti tapaamisjakson aikana eikä lapsen huoltajavanhempaan saada yhteyttä.

Tuomioistuin voi kuitenkin myös yksinhuollossa olevan lapsen kohdalla erikseen määrätä huollosta erotetulle vanhemmalle oikeuden saada viranomaisilta lasta koskevia tietoja. Korkein oikeus on antanut asiaa koskevan seuraavan ennakkopäätöksen (2003:7): "Tuomioistuin voi antaa määräyksen, jonka mukaan huollosta erotetulla vanhemmalla on oikeus käyttää huoltajalle kuuluvaan oikeuteen saada viranomaiselta lasta koskevia tietoja, mikäli sitä voidaan pitää lapsen edun mukaisena" (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 9 §:n 3.momentti). Käytännössä tiedonsaantioikeutta hakevan huollosta erotetun vanhemman kannattaa yksilöidä riittävän selvästi, mihin kaikkiin lapsen asioihin hän haluaa saada tiedonsaantioikeuden.

Lapsen asuminen ja osoite

Vanhemmat päättävät yhdessä siitä, miten lapsen asuminen järjestetään eron jälkeen. Ero on puolisosuhteen asia, puoliset eroavat puolisoina toisistaan, kumpikaan ei eroa lapsesta.

Vanhempien väliseen sopimukseen kirjataan, kumman vanhemman osoitteessa lapsi virallisesti asuu. Lapsella voi ainakin toistaiseksi virallisesti olla vain yksi osoite myös silloin, kun lapsi viettää lähes yhtä paljon aikaa molempien vanhempiensa luona. Sillä seikalla, kumman vanhemman luokse lapsi on väestörekisteriin merkitty asumaan, ei tarvitse olla lapsen hyvinvoinnin kannalta suurta merkitystä silloin, kun vanhemmat luottavat toisiinsa ja lapsi voi asua joustavasti molempien vanhempiensa luona. Talouden kannalta lapsen osoitteella on kuitenkin edelleen suuri merkitys; lapsilisät ja asumistuki maksetaan sille vanhemmalle, jonka osoitteessa lapsi on kirjoilla.

Lapsen asumiskysymyksen ratkaiseminen on perinteisesti saanut kohtuuttoman suuren painon lapsen asioista päätettäessä. Jos vanhemmat jo sopimusneuvottelujen alkuvaiheessa jumittuvat kysymykseen lapsen osoitteesta, on olemassa vaara, että nakerretaan pohjaa vanhempien tulevalta yhteistyöltä ja lapsen edun ensisijaisuudelta. Jos ensimmäiseksi päätetään kenen luona lapsi asuu ja vasta sen jälkeen tapaamisten laajuudesta ja yhteishuollon muista yksityiskohdista, voi olla myöhemmin vaikea päästä tasavertaiseen yhteistyösuhteeseen ja lapsen kannalta parhaisiin mahdollisiin ratkaisuihin. Mikään järjestely ei ole hyvä ja toimiva niin kauan, kun vanhemmat eivät pysty luottamaan toisiinsa ja tukemaan toisiaan vanhempina.

Tapaamisoikeus

Lapsenhuoltolaissa käytetään vanhahtavaa tapaamisoikeuden käsitettä ilmaisemaan lapsen tarvetta ja oikeutta pitää säännöllisesti yhteyttä eri osoitteessa asuvaan vanhempansa. Tapaamisoikeuden sijaan voitaisiin ryhtyä puhumaan esimerkiksi lapsen luonapidosta. Kun menneiden vuosikymmenten yleinen tapaamiskäytäntö oli tapaaminen joka toinen viikonloppu kahden viikon jaksossa, on nykyään jo onneksi siirrytty laajempiin ja joustavampiin luonapito- ja asumisjärjestelyihin.

Lapsella on oikeus pitää yhteyttä erillään asuvaan vanhempaan ja viettää aikaa hänen kanssaan (= tapaamisoikeus) riippumatta siitä, onko tapaava vanhempi lapsen juridinen huoltaja vai ei. Säännöllisten tapaamisten lisäksi yhteyttä voidaan pitää myös puhelimitse, teksti- ja sähköpostiviestein sekä kirjeitse. Tapaamisten välinen yhteydenpitomahdollisuus helpottaa huomattavasti lapsen ikävää. On kuitenkin tärkeää muistaa, ettei lapsen tehtävänä ole huolehtia yhteydenpidosta ja tapaamisista. Se on aina vanhempien vastuulla.

Tapaamissopimusta tehtäessä otetaan huomioon lapsen ikä, koulurytmi, päivähoito ja säännölliset harrastukset. Myös loma-ajan ja juhlapyhien järjestelyt sekä lapsen ja läheisten merkkipäivät on hyvä kirjata selvästi tapaamissopimukseen. Tapaamisjärjestelyihin vaikuttavat monet muutkin asiat kuten vanhempien työajat (esim. vuoro- ja keikkatyö), asuinpaikkojen välimatkat, tapaamiskulut, vanhempien taloudelliset olosuhteet ja uudet perhesuhteet. On hyvä muistaa, etteivät yksityiskohtaisetkaan tapaamissopimukset toimi käytännössä, jos ei molemmilta vanhemmilta löydy tarvittaessa myös joustavuutta ja aitoa tahtoa ylläpitää suhdetta lapseen.

Varsinaiset päätökset lapsen asioista tekevät vanhemmat ja heillä on myös vastuu päätösten seurauksista. Lapsen ei aina ole helppo ilmaista tahtoaan ja toiveitaan esimerkiksi asumis- ja tapaamisjärjestelyistä. Erityisen vaikeaa tahdon ilmaiseminen on lapselle silloin, kun hän tietää vanhempiansa

olevan eri mieltä hänen asioistaan. Lapsi haluaa olla molemmille vanhemmilleen lojaali eikä asettua kumpaakaan vastaan. Kun vanhemmat luottavat toisiinsa ja pystyvät neuvottelemaan asioista, on lapsenkin helpompi ilmaista toiveitaan ja näkemyksiään. Lapsi tietää, ettei kukaan suutu tai tule epätoivoiseksi eikä myöskään hylkää häntä sen takia, että hän sanoo mielipiteensä. Lasta ei saa missään olosuhteissa pakottaa ilmaisemaan mielipidettään. Lapsella ei edes aina välttämättä ole selvää mietittyä kantaa asioihin, vaan lapsi luottaa siihen, että vanhemmat kykenevät keskenään ratkaisemaan asiat hänen edukseen.

On syytä muistaa, että kaikilla lapsilla iästä riippumatta on lain turvaama oikeus tulla kuulluksi itseään koskevilla asioilla. Lapsen kuuleminen tarkoittaa sekä lapsen toiveiden ja mieltymysten että lapsen kehityksellisten tarpeiden huomioon ottamista.

Lapsen elatus

Lapsella on oikeus riittävään elatukseen ja lain mukaan molemmat vanhemmat vastaavat elatuksesta kykynsä mukaan. Vanhempien elatuskykyä arvioitaessa otetaan huomioon vanhempien työkyky, tulot, varallisuus, muu elatusvastuu ja elatusapua maksavan vanhemman asumiskulut. Vanhempien elatusvastuuta arvioitaessa otetaan huomioon lapsen elatarve sekä myös lapsen kyky ja mahdollisuus itse vastata elatuksesta sekä seikat, joiden johdosta vanhemmille ei aiheudu lapsesta kustannuksia tai ne ovat vähäiset.

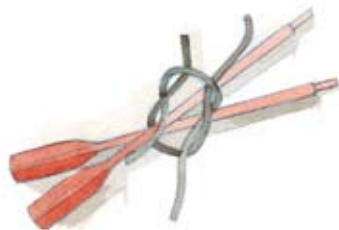
Elatusavun määrää ja suoritustapaa voidaan muuttaa, jos lapsen elatuksen tarve tai vanhempien tilanne ja elatuskyky oleellisesti muuttuu tai lapsi pystyy itse elättämään itsensä ennen täysi-ikäisyyttä. Elatusapu voidaan tietyin edellytyksin maksaa myös suoraan nuorelle itselleen.

Vanhemmat vastaavat lapsen koulutuskustannuksista myös sen jälkeen, kun lapsi on tullut täysi-ikäiseksi, mikäli se harkitaan kohtuulliseksi. Sopimus koulutusavustuksesta voidaan myös valmistuttaa lastenvalvojan luona yhdessä nuoren kanssa.

Elatusavun on oltava suuruudeltaan kohtuullinen sekä lapsen että maksavan vanhemman olosuhteet huomioiden. Elatusvelvollisuus on riippumaton siitä, onko lapsi yksin- vai yhteishuollossa. Vanhemman uusi puoliso ei ole lain mukaan velvollinen elättämään puolisonsa lasta. Helpottaakseen ja yhdenmukaistaakseen elatusavun laskemista on oikeusministeriö julkaissut ohjeen elatusavun laskemisesta. Ohje löytyy oikeusministeriön nettisivulta www.om.fi.

Elatusapu on tarkoitettu lapsen kustannuksiin. Elatusapua on perinteisesti maksanut lasta tapaava vanhempi lapsen kanssa pääsääntöisesti asuvalle vanhemmalle. Lapsen viettäessä runsaasti aikaa molempien vanhempiensa kanssa, lapsella on kuitenkin käytännössä kaksi kotia ja lapsesta aiheutuu kustannuksia molempien vanhempien luona. Jos vanhemmat tässä tilanteessa lisäksi ansaitsevat suurin piirtein saman verran eikä heidän elatuskyvyssään ole huomattavaa eroa, tuntuu oikealta, ettei kumpikaan maksaisi toiselle elatusapua. Lisäksi voidaan sopia, että suurempien hankintojen kulut tasataan.

Jos vanhempi ei huolehdi sovitusta tai oikeuden määräämästä elatusmaksusta, voidaan lapselle maksaa niin sanottua elatus-tukea sosiaalitoimen kautta. Elatustuki ei ole ilmaista rahaa, vaan siitä syntyy elatusvelkaa elatusvelvolliselle vanhemmalle. Elatustuen maksamisen edellytyksenä on vahvistettu ja voimassa oleva elatussopimus. Mikäli elatusvelvollista ei saada jostain syystä allekirjoittamaan elatussopimusta, maksaa sosiaalitoimi tällöinkin elatustukea lapselle toisen vanhemman hakemuksen perusteella.

Sittenkin oikeuteen?

Lapsenhuoltolain tavoitteena on, että vanhemmat pystyisivät yhdessä neuvottelemaan lapsen huolto-, tapaamis- ja asumisasiosta lapsen edun mukaisesti. Jos vanhemmat eivät pääse sopimukseen asioissa, he voivat hakea ratkaisua käräjäoikeudesta. Ennen asian ratkaisemista käräjäoikeus yleensä pyytää ns. olosuhdeselvitystä lapsen asuinkunnan sosiaaliviranomaisilta.

Pienituloinen vanhempi voi saada oikeudenkäynteihin maksutonta oikeusapua oikeusapulain mukaisesti. Myös vakuutusyhtiöt voivat tietyn edellytyksin kantaa osavastuun oikeudenkäyntikuluista, mikäli henkilöllä on kotivakuutuksen osana oikeusturvavakuutus.

Vanhempien kannattaa ennen oikeusprosessiin lähtemistä vakavasti miettiä, onko vielä muita mahdollisuuksia kokeilematta. Huoltoriita voi olla lapsen kannalta erittäin vahingollinen. Jatkuvat oikeudenkäynnit tulevat myös kalliiksi. Lailla tai käräjäoikeudella ei voida turvata toimivia sopimuksia, jos vanhemmat eivät niihin sitoudu. Joskus kuitenkin huolto- ja tapaamiskiistan vieminen oikeuteen on ainoa keino yrittää turvata lapselle oikeus vanhempiinsa.

Perheasioiden sovittelua kannattaa kokeilla ennen kuin lähtee käymään oikeutta lapsen asioista. Oikeudenkäynnin vaihtoehtona on myös tuomioistuinsovittelu, jota kumpi tahansa vanhempi tai vanhemmat yhdessä voivat pyytää. Sovittelua on mahdollista hakea sekä ennen oikeudenkäyntiä että oikeusprosessin aikana. Myös tuomioistuin voi ohjata osapuolet sovitteluun. Sovittelussa tavoitteena on löytää lapsen edun mukainen ja molempia osapuolia tyydyttävä ratkaisu riidan alaisessa asiassa. Tuomioistuinsovittelu tulee kyseeseen, jos molemmat osapuolet ovat siihen suostuvaisia. Sovittelussa osapuolet vastaavat vain omista kustannuksistaan ja voivat käyttää oikeudellista avustajaa tai vanhempien yhteisesti hankkimaa

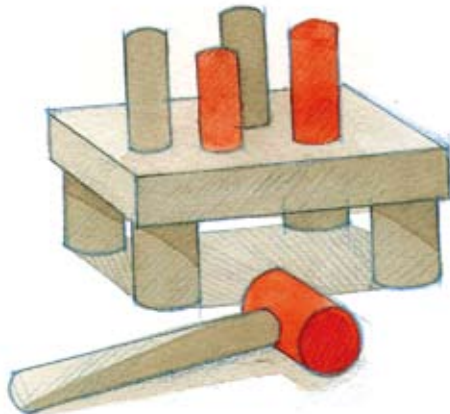
ja kustantamaa lapsiasioiden asiantuntijaa. Sovittelijana toimii kärjäjätuomari. Tietoa tuomioistuinsovittelusta saa asuinkunnan kärjäoikeudesta ja oikeusministeriön nettisivuilta www.om.fi.

Keskeisiä lakeja

Seuraavat lait säätelevät lapsiperheen eroa ja lapsen asemaa vanhempien erossa:

- Avioliittolaki 1929:234
- Laki lapsen elatuksesta 1975:704
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983:361
- Laki lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta 1996:619
- Elatusturvalaki 1998:671
- Lapsilisälaki 1992:796
- Lastensuojelulaki 2007:417
- Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta 2011:26

Lait löytyvät valtion säädöstietopankista osoitteesta www.finlex.fi tai ohjeistus oikeusministeriön sivulta www.om.fi

ERON LÄPIKÄYMINEN

Eroamisen taito ja tuska

Parhaimmillaan parisuhde perustuu keskinäiselle kiintymykselle ja luottamukselle. Suhteeseen sisältyy monenlaisia odotuksia liittyen läheisyyteen, turvallisuuteen, hyväksyntään ja rakkauteen. Erossa parisuhteen katkeaminen tuo mukanaan moninaiset muut tunteet mm. tunteen petetyksi tulemisesta, turvattomuutta, luopumisen tuskaa, toivottomuutta, surua ja vihaa. Tulevaisuus usein pelottaa eroajaa; miten selviän taloudellisesti tai jäänkö loppuiäksi yksin? Myös lasten asiat aiheuttavat usein ahdistusta. Miten lapset reagoivat, kun kerromme heille erosta? Miten ero vaikuttaa lasten tulevaisuuteen? Miten pystyn säilyttämään yhteyden lapseen, kun emme enää asu saman katon alla?

Erossa haaveet yhteisestä tulevaisuudesta särkyvät. Ero on erityisen kova paikka puolisolle, joka olisi toivonut yhteiselämän jatkuvan. Elämän mielekkyys kyseenalaistuu, kun ihminen kokee tulleen hylätyksi ja torjutuksi tärkeimmässä ihmissuhteessaan. Mielessä pyörii kysymyksiä. Miksi tämä tapahtuu juuri minulle? Mitä olen tehnyt väärin? Miten olisin voinut toimia toisin? Syyllisyys eroon johtaneista ratkaisuksista tai eropäätöksestä, pettymys itseen tai parisuhteeseen samoin kuin suru parisuhteen loppumisesta ovat tunteita, joita molemmat puolisot joutuvat läpikäymään.

Eron läpikäyminen on yksilöllinen prosessi. Puolisot voivat ajatella erosta ja eroamisesta hyvinkin eri tavalla. Toinen voi kokea helpotusta ja toinen voi olla hyvin ahdistunut.

Myös sillä on merkitystä eron kokemukseen ja erosta selviämiseen, miten ero liittyy ihmisen aiempiin elämäkokemuksiin. Pintaan voivat nousta lapsuuden kokemukset, omien vanhempien ero ja mahdolliset omat aiemmat erokokemukset. Reaktioihin vaikuttaa eroon johtaneiden syiden ohella hyvin paljon tapa, jolla erotaan.

Eroamiselle on myös tyypillistä eron eriaikaisuus; puoliset harvoin tekevät eroa samaan tahtiin. On melko tavallista, että erossa aloitteentekijänä toiminut on jo pitkään pohtinut eroa ja työstänyt eroon liittyviä tunteita. Hän on jo mahdollisesti käynnistänyt eroon liittyviä käytännön järjestelyjä ennen kuin ero on edes otettu puheeksi puolisoiden välillä. Tässä tilanteessa toinen puoliso kokee tulleen yllätetyksi. Puolisoiden eron eriaikaisuus aiheuttaa monia ongelmia. Olisikin tärkeää, että puoliset puhuisivat erosta keskenään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Silloin puoliset voisivat olla edes jossain määrin samalla viivalla silloin, kun ero käytännössä toteutuu. Näin toimien luotaisiin myös mahdollisimman hyvät lähtökohdat vanhempien tulevalle yhteistyölle.

Ero ei kosketa vain eroavia puolisoita vaan myös lapsia, sukua ja muuta perheen lähipiiriä. Lasten takia on erityisen tärkeää säilyttää yhteinen vanhemmuus ja suhteet sukuun sekä muihin lapselle läheisiin ja tärkeisiin ihmisiin. Isovanhemmat ja muut perheen läheiset joutuvat yleensä läpielämään osin samanlaisia tunteita kuin itse eroajatkin. Joskus läheisten houkutusena voi olla omien erokäsitysten liiallinen esilletuominen, toisen puolison mustamaalaaminen, erotuomarina toimiminen ja syyllisten etsiminen. Läheinen tukee parhaiten eroajaa kuuntelemalla, lohduttamalla ja olemalla läsnä. Luotettavan läheisen kanssa voi keskustella erosta ja jäsentää tapahtumia selkeämmin. Esimerkiksi lastenhoitoavun tarjoaminen on konkreettista tukea, jota erovanhemmat läheisiltään ja ystäviltään odottavat.

Ero kriisinä

Eron voi nähdä prosessina, joka alkaa eron pohdinnasta ja päättyy erosta toipumiseen. Erokriisin alkuvaiheessa ihminen tavallisesti pyrkii torjumaan ja kieltämään tilanteen, koska se tuntuu liian pelottavalta ja sietämättömältä. Jossain vaiheessa eroajan on kuitenkin pakko yrittää kohdata eron todellisuus. Suru ja raivo ovat tämän vaiheen tyypillisiä tunteita. Tuskalisten tuntemusten lievittämiseen meillä on erilaisia keinoja. Moni eroaja suojaa itseään muodostamalla todellisuudesta

vääristyneen kuvan. Eroaja voi vierittää kaiken syyn tapahtuneesta ja omasta pahasta olostaan entisen kumppanin niskaan. Joku toinen puolestaan ottaa kaiken syyllisyyden yksin kantaakseen. Tässä erokriisin vaiheessa moni voi masentua ja kärsiä uni- ja keskittymisvaikeuksista sekä ruokahaluttomuudesta.

Eron syyt tai taustat ovat erilaisia, mutta erokriisissä läpikäytävät tunteet ovat usein samoja. Eroaja joutuu kasvokkain yksinäisyyden kanssa menettäessään puolison, joka aiemmin on ollut oleellinen osa elämää.

Eroajan oman edun mukaista on yrittää hyväksyä eron todellisuus ja yrittää luottaa elämän jatkumiseen, vaikka ero ei olisi oma päätös eikä ihminen olisi sitä itse halunnut. Eron hyväksymisen kautta ihmisen on mahdollista suuntautua tulevaisuuteen ja ryhtyä rakentamaan eron jälkeistä elämää. Kolhiintunut itseluottamus palautuu vähitellen ja voi jopa vahvistua selviytymiskokemuksen myötä. Kriisin läpityöskentelyn kautta ihminen voi oppia ymmärtämään paremmin itseään ja muita ihmisiä.

Erokriisi ei kuitenkaan aina etene automaattisesti vapauttavaan suuntaan, sillä vihan ja katkeruuden tunteisiin voi myös jäädä kiinni. Ero voi muodostua vakavaksi uhaksi ihmisen hyvinvoinnille, jos hän ei halua tai kykene kohtaamaan ja läpikäymään eron esiin nostamia tunteita. Erokriisin keskeneräisyys ja jumituminen voi näkyä jatkuvana katkeruutena entistä puolisoa kohtaan, joka nähdään yksipuolisesti syylliseksi omaan pahaan oloon ja eron jälkeen elämässä vastaan tuleviin vaikeuksiin. Erokriisiinsä juuttunut ihminen toistaa helposti seuraavassa suhteessa samaa kaavaa tai eristäytyy ja välttelee ihmissuhteita, koska pelkää uutta epäonnistumista.

Ihminen voi kohdata elämänsä varrella monia kriisejä; luonnollisia kehityskriisejä ja akuutteja, odottamattomia kriisejä. Ero voi pakottaa tarkastelemaan uudesta näkökulmasta omia valintoja ja arvoja, sitä mitä haluaa elämältä ja esimerkiksi parisuhteelta. Aiemmat itsestänselvytykset ja kokemukset näyttävät ehkä uudessa valossa.

Erosta toipuminen

Erosta selviäminen vie ihmisiltä yksilöllisen ajan. On lohdullista ajatella, että jokaisella eronneella on tietoja ja taitoja, joiden avulla erosta voi selviytyä. Aiempi elämäkokemus, yksilölliset voimavarat, läpikäytyt vaikeudet ja kriisit sekä henkilökohtaiset selviytymiskeinot auttavat erosta eteenpäin. Ihminen normaalisti sopeutuu ajan kanssa muutokseen.

Toipuminen näkyy siinä, että pystyy suuntaamaan katseensa tulevaisuuteen. Omasta erosta voi ajatella selvinneensä silloin, kun on hyväksynyt eronsa osaksi omaa elämänhistoriaansa. Eroa voi tarkastella taaksepäin yhtenä elämäkokemuksena muiden joukossa.

Eron läpikäyminen on tärkeää, jotta pystyy irrottautumaan päätyneestä suhteesta ja entisestä puolisosta sekä suuntaamaan ajatuksensa tulevaisuuteen. Irtautuminen entisestä puolisosta parisuhteen tasolla on tärkeää myös vanhemmuussuhteen rakentumisen kannalta. Lapsen edun mukainen vanhempien yhteistoiminta tulee luontevaksi vasta, kun parisuhteen irtautumisvaiheen tunteet eivät enää ohjaa ja väritä eropuolisoiden keskinäistä kanssakäymistä.

Pohdittavaksi:

- Missä vaiheessa omaa ero-prosessiani olen?
 - entä ex-puolisoni?
- Mitkä asiat voisivat auttaa eteenpäin erosta selviämisessä?

TUKEA ERON LÄPIKÄYMISEEN

Tietoa ja vertaistukea

Eroneuvo-tilaisuus on Neuvo-projektissa kehitetty kertaluontoinen palvelu eroa pohtiville ja eroamassa oleville lapsiperheiden vanhemmille sekä eroperheen läheisille. Eroneuvo-tilaisuuksissa on tarjolla asiatietoa ja vertaistukea eroon liittyvissä asioissa. Lisätietoja Eroneuvojen ajankohdista ja paikoista löytyy osoitteessa www.neuvokeskus.fi.

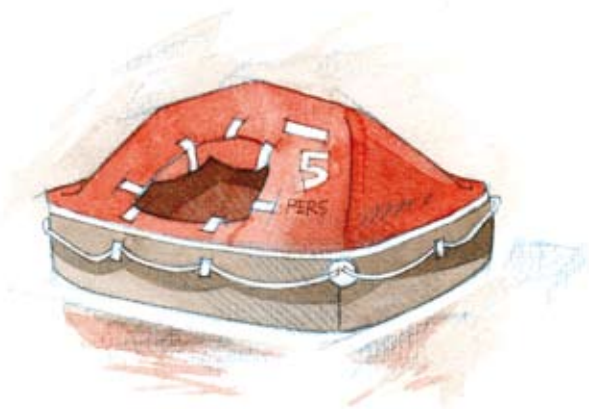
Vanhemman Neuvo –vertaistukiryhmä on myös Neuvo-projektissa kehitetty palvelu. Vanhemman Neuvo on tarkoitettu eropäätöksen tehneille ja eronneille isille ja äideille. Ryhmä tukee vanhemmuutta ja vanhempien välistä yhteistyötä lapsen asioissa eron jälkeen. Ryhmän tavoitteena on auttaa vanhempia huomiomaan lapsen näkökulma erotilanteessa. Ryhmän ohjaajana toimii ammattilainen. Ryhmä kokoontuu kahdeksan kertaa. Vanhemman Neuvojen ajankohdat ja paikat löytyvät osoitteesta www.neuvokeskus.fi.

Eroseminaareista ja eroryhmistä voi myös saada vertaistukea eroonsa. Eroryhmässä kohtaa muita samassa elämäntilanteessa olevia, joiden kokemusten avulla voi lisätä ymmärrystään ja löytää uusia näkökulmia omaan tilanteeseensa. Ryhmän antaman tuen ja tiedon avulla saattaa vaikeastakin erosta muodostua eroajan selviytymistä ja kasvua tukeva kokemus. Eroryhmiä järjestävät mm. seurakunnat, perheasiain neuvottelukeskukset, perheneuvolat, järjestöt, kansalaisopistot ja yksityiset eroryhmänohjaajat.

Seuraavien nettilinkkien kautta voi löytää itselleen sopivan eroryhmän:

- Neuvokeskuksen ja Kalliolan kansalaisopiston yhteiset eroryhmät Helsingissä, p. (09) 7701 2310, opisto@kalliola.fi tai www.neuvokeskus.fi
- Seurakuntien ja perheasian neuvottelukeskusten palvelut www.evl.fi
- Väestöliiton perheklonikan Helsingin eroryhmät www.vaestoliitto.fi
- Eläkeliiton Erosta eheäksi -kurssit yli 50-vuotiaille, p. (09) 7257 1177 tai www.elakeliitto.fi
- Miessakkien eroryhmät miehille www.miessakit.fi
- Suomen Valkonauhaliiton eroryhmät www.suomenvalkonauhaliitto.fi
- Fisherin eroseminaarit www.mervijamatti.fi
- Tiede- ja taidekorkeakoulujen opiskelijoiden eroryhmät Nytyi ry www.nytyi.fi
- Eroryhmiä netissä www.erooperhe.net

Tietoa ja vertaistukea verkossa

Netin kautta on mahdollisuus nimettömänä sekä asuinpaikasta ja vuorokauden ajasta riippumatta lukea ja kysyä mieltä askarruttavista asioista. Tässä muutamia valtakunnallisia nettilinkkejä:

- Neuvokeskuksen Tukea eroperheelle -osioon on koottu linkkejä eroon liittyen. Lisäksi www.eroretki.fi -sivustolla voi testata omia eroa, vanhemmuutta ja lapsen näkökulmaa koskevia ajatuksiaan ja aikomuksiaan.
- www.eroperhe.net -sivustolla on keskustelufoorumi eroa pohjiville ja eronneille. Sivulla on mahdollisuus osallistua avoimiin ja suljettuihin keskustelupalstoihin.
- www.apua.info on sosiaali- ja terveysalan organisaatioiden ylläpitämä kattava linkki- ja tietosivusto. Tarjolla on näkökulmia ja vinkkejä erilaisista elämän ongelmista selviämiseen ja mahdollisuus lukea artikkeleita tai keskustella saman kokeneiden ihmisten kanssa.
- www.tukinet.fi -sivustolla on mm. auttamis- ja tukipalvelujen hakemisto, keskusteluryhmiä sekä Net-tuki -palvelu.
- Nyyti ry:n sivuilta www.nyyti.fi löytyy opiskelijoille tarkoitettu kysymyspalsta Virtuaaliolkapää.
- www.infopankki.fi on suunnattu maahanmuuttajille. Linkistä löytyy perustietoa suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta ja palveluista (mm. avioliitto, avioero ja perheongelmat). Sivut on käännetty useille kielille.
- Keskustelusivusto www.tukiasema.net tarjoaa asiatietoa ja apua elämän eri tilanteisiin mm. parisuhteen, perheen ja lasten kysymyksiin. Sivuilta löytyy linkkejä ja tietoa eri tahojen ylläpitämistä auttavista puhelimista.

- Erilaisia keskusteluryhmiä tarjoaa myös www.verkkoklinikka.fi, jossa voi keskustella mm. elämän kriiseistä, yksinhuoltajuudesta ja parisuhteesta.
- Väestöliiton nettisivuilta osoitteesta www.vaestoliitto.fi löytyy Toimiva parisuhde -linkin kautta tietoa parisuhteen kriiseistä, lapsista ja erosta.
- Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Valtakunnallisella palvelulla puhelimella on myös verkkoauttamispalvelu osoitteessa www.palvelevanetti.fi.

Auttavat puhelimet

Erossa on usein tarve puhua ja eroava saattaa kaivata kuuntelijaa. Kuuntelijoina toimivat usein eronneen läheiset ja ystävät, mutta aina ei erosta haluta puhua läheisten kanssa. Silloin keskustelukumppanin voi löytää eri toimijoiden tarjoamista puhelinpalveluista.

Oheen on koottu valtakunnallisia puhelinpalvelunumeroita. Puhelinpäivystysajat ja mahdolliset lisämaksut vaihtelevat. Auttavat puhelimet on koottu kattavasti sivustolle www.tukiasema.net -> Apua!. Sieltä löytyvät myös puhelinpäivystysajat ja -maksut.

- Suomen mielenterveysseura ylläpitää Valtakunnallista kriisipuhelinta, p. 010195202.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko ylläpitää Valtakunnallista palvelevaa puhelinta p. 01019-0071 (suomenkielinen) ja p. 01019-0072 (ruotsinkielinen). Suuntanumerot teleliikennealueiden mukaisesti.

LAPSEN HUOMIOIMINEN VANHEMPIEN EROSSA

Lapselle vanhempien ero voi olla pelottava, surullinen, hämmentävä, raivostuttava tai joskus myös helpottava kokemus. Lapsi joutuu aikuisen lailla käymään läpi monenlaisia tunteita ja elämän muutoksia. Lapsella ei kuitenkaan ole ennakkokäsitystä siitä, miten vanhempien ero hänen elämäänsä vaikuttaa. Lapsi voi surra toisen vanhemman poismuuttoa ja saattaa pelätä tämän häviävän kokonaan elämästään. Samalla lapsi pelkää, mitä hänelle itselleen tapahtuu. Lähteekö toinenkin vanhempi ja kuka hänestä silloin huolehtii? Lapsi voi tuntea kiukkua ja raivoa sitä vanhempaa kohtaan, joka lähti pois kotoa ja jätti hänet, tai sitä vanhempaa kohtaan, jonka lapsi kokee syylliseksi eroon. Lapsi voi tuntea myös suurta avuttomuutta, kun ei halustaan huolimatta voi vaikuttaa vanhempien eropäätökseen.

Lapset suhtautuvat vanhempiensa eroon yksilöllisesti eri tavoin. Tähän vaikuttaa paljon se, minkälainen perheen tilanne on ollut ennen eroa. Onko perheen elämä ja tunneympäristö ollut lapsen kannalta harmoninen ja kasvua tukeva vai onko kotona riideltä paljon tai onko siellä ollut muita lapsen elämää kuormittavia asioita. Lapsen reaktioihin vaikuttavat myös lapsen ikä, yksilölliset tekijät ja se, millainen suhde lapsella on kumpaankin vanhempaansa sekä muiden turvallisten ja tuttu- jen aikuisten tuki.

Lapsen erokokemukseen vaikuttaa erityisen paljon se, miten vanhemmat eronsa käytännössä toteuttavat, millaiseksi vanhempien keskinäinen suhde muodostuu ja miten vanhemmat pystyvät pitämään lapsen etusijalla eroon liittyviä ratkaisuja tehdessään.

Miten puhumme lapselle erosta?

Lapsen suhtautumiseen vanhempien eroon vaikuttaa myös paljon se, miten lapselle on erosta puhuttu ja miten lasta on eroon valmisteltu. Lapsen on hyvä olla selvillä perheen tilanteesta tapahtuvista muutoksista, erityisesti niistä asioista, jotka koskevat häntä itseään.

Lasta ei kuitenkaan saa kuormittaa tarpeettomasti aikuisten parisuhdeongelmilla ja eropohdinnoilla. Erosta kannattaa puhua vasta sitten, kun vanhemmat varmasti tietävät, mitä ovat tekemässä. Lapsen näkökulmasta vanhempien ero muuttuu todeksi yleensä toisen vanhemman muuttaessa pois perheen yhteisestä kodista tai lapsen muuttaessa toisen vanhemman kanssa uuteen kotiin. Kun eropäätös on tehty ja erilleen muutto lähestyy, on tärkeää, että molemmilla vanhemmilla on mahdollisuus viettää aikaa lapsen kanssa, puhua hänen kanssaan ja vastata hänen kysymyksiinsä. On tärkeää valmistella lasta erilleen muuttoon. Lapselle olisi hyvä, jos vanhemmat kykenevät yhdessä kertomaan lapselle tulossa olevasta vanhempien erosta. Vaikkei eropäätös välttämättä olisikaan yhteisesti tehty, antaa erosta yhdessä kertominen lapselle tunteen siitä, että vanhemmat kykenevät edelleenkin yhdessä kantamaan vastuuta ja huolehtimaan hänestä.

Lapsen ikä vaikuttaa siihen, miten ja millaisista asioista hänelle kerrotaan. Pikkulapselle riittää, kun hän tietää, että isä ja äiti eivät enää asu yhdessä, mutta molemmat pitävät hänestä huolta ja ovat paljon hänen kanssaan. Vähän isompi lapsi ymmärtää jo enemmän aikuisten ongelmista ja hänelle voidaan kertoa, että vanhemmat ovat päättäneet muuttaa erilleen, koska ajattelevat sen olevan hyväksi kaikille; esimerkiksi siksi, että riitely vähenee.

Vanhempien tulee kertoa lapselle erosta rehellisesti ja asiallisesti. Silloin lapsi ei joudu rakentamaan selityksiä omassa mielessään. On kuitenkin syytä muistaa, etteivät parisuhteen asiat

kuulu lapselle. On erityisen tärkeää tehdä lapselle selväksi, ettei ero ole hänen syytään, vaan eropäätös on aikuisten asia ja he myös kantavat siitä vastuun. Eron syistä ei kannata puhua liian yksityiskohtaisesti eikä niin, että se voisi heikentää toisen vanhemman arvovaltaa lapsen silmissä. Lapsen kannalta on viisaampaa etsiä eron syitä olosuhteista kuin ihmisistä.

On tärkeää, että vanhemmat erotilanteessa osoittavat lapselle sanoin ja teoin, että molemmat edelleenkin rakastavat häntä. Lapsella tulee olla lupa rakastaa molempia vanhempiaan, ja tämäkin asia kannattaa sanoa ääneen. Lapsi voi pelätä, että poismuuttava vanhempi hylkää hänet. Onkin tärkeää vakuuttaa lapsi siitä, että molemmat vanhemmat tulevat säilymään lapsen elämässä. Jälkimmäisen lupauksen voi tehdä lapselle ja myös aikuisille uskottavaksi ja konkreettiseksi tarkentamalla, mitä se tarkoittaa. Kuten esimerkiksi, että poismuuttava vanhempi tulee edelleenkin huolehtimaan lapsen tietystä harrastuksesta tai läksyjen ohjauksesta tai että seuraavaksi kesäksi suunniteltu lomamatka toteutuu. Uusista järjestelyistä ja eroon liittyvistä arjen muutoksista pitää kertoa lapselle useita kertoja, sillä asiat voivat olla liian monimutkaisia ja uusia lapsen ymmärrettäväksi. Vanhempien eroaminen on lapselle ainutkertainen tapahtuma, josta hänellä ei ole käsitystä ennen kuin aikaa ja eron jälkeistä elämää on jo eletty jonkin matkaa.

Lapselle ei kannata yrittää uskotella, ettei ero muuta mitään, että kaikki jatkuu niin kuin ennenkin. Eron aloitteentekijä ehkä mielellään vähättelee eron kielteisiä puolia ja myös lapsen menetyksiä. Tosiasia kuitenkin on, että ero voi olla ratkaisu aikuisten ongelmiin, mutta harvoin lapsen. Vanhemman ei kannata luvata lapselle mitään sellaista, mitä ei pysty pitämään. Lapsen hädän ja surun kohtaaminen saattaa olla vanhemmalle niin ahdistavaa, että se saa hänet lupaamaan asioita, jotka jo luvattaessaan tietää mahdottomiksi. Lapsi voi myös pitkään säilyttää mielessään haavetta vanhempien yhteen palaamisesta. Lapsen sopeutumista muutokseen auttaa, etteivät vanhemmat omalta osaltaan ylläpidä ja vahvista turhia toiveita.

Aikuisen tavoin myös lapsi tarvitsee aikaa ja tukea eron herättämien tunteiden läpikäymiseen. Aikuinen voi rohkaista lasta ilmaisemaan tunteitaan ja kokemuksiaan keskustelemalla niistä hänen kanssaan. Lapsi ei kuitenkaan välttämättä osaa tai halua puhua erosta vanhempiensa aikataulussa. Tästä ei kannata olla huolissaan niin kauan kuin lapsi muuten näyttää voivan hyvin. Lapsen pohdinnat ja kysymykset tulevat omaan tahtiin ja erilaisissa tilanteissa. Joskus lapsi saattaa näyttää tunteitaan vasta, kun erosta on kulunut pitkä aika ja lapsi vaitoaa, että vanhemmat ovat riittävän vahvoja vastaanottamaan hänen tunteensa. Vanhempien voi silloin olla vaikea yhdistää lapsen reagointia eroon. Vanhempien on syytä varautua siihen, että lapset palaavat eroon yhä uudelleen ja uudelleen sekä saattavat kysyä samoja asioita moneen kertaan. Lasta tukevat arjen tavalliset rutiinit ja se, että vanhemmat osoittavat kiinnostusta hänen elämänsä arkisiin tapahtumiin, iloihin ja suruihin. Turvallisuutta tuovat myös tutut lelut ja tavarat. Lapsi tarvitsee vanhempiaan antamaan emotionaalista tukea; rakkautta, hellyyttä ja hyväksyntää.

Lapsi ei saa joutua vanhempien välisten kiistojen ja riitojen todistajaksi ja välikappaleeksi. Jos lapsen kuullen mollataan ja mitätöidään entistä puolisoa, haukutaan samalla myös lapselle rakasta vanhempaa. Eron vaikeissakin vaiheissa olisi hyvä muistaa, ettei lapsi ajattele tai tunne isästään tai äidistään samoin kuin toinen vanhempi. Lapsen tarpeita laiminlyödään ja myönteistä kehitystä vaarannetaan, jos pyritään liittoutumaan lapsen kanssa toista vanhempaa vastaan ja käytetään esimerkiksi tapaamisoikeutta kiristysvälineenä toista vanhempaa kohtaan. On tärkeää suojella lapsen puolueettomuutta ja lojaalisuutta. Asiallinen erosta kertominen auttaa lasta olemaan puolueeton osapuoli erossa. Lapsi luonnostaan rakastaa molempia vanhempiaan ja haluaa olla lojaali kummallekin. Ero ei anna oikeutta laiminlyödä lapsen muitakaan perustarpeita. Lapselle riittävä lepo ja uni, ravinto ja arjen rutiinit ovat kasvun edellytyksiä ja tärkeä osa vanhemman osoittamaa käytännöllistä rakkautta ja huolenpitoa lasta kohtaan.

Vanhempien ero voi ilmetä lapsen käytöksen muutoksina päiväkodissa ja koulussa. Onkin tärkeää, että vanhemmat kertovat ajoissa perheessä tapahtuvista muutoksista lapsen opettajalle ja hoitajalle sekä muille lapselle tärkeille aikuisille. Silloin näiden on helpompi ymmärtää lapsen mahdollisesti muuttunutta käytöstä ja omalta osaltaan tukea lasta. Lapsen vastuulle ei näin myöskään jää perheen asioista muille tärkeille tahoille tiedottaminen.

Mikäli olet huolissasi siitä, miten lapsi suhtautuu ja sopeutuu eroon, sinun kannattaa kysyä apua ja neuvoa esimerkiksi perheneuvolasta. Sieltä saa myös tietoa paikkakunnalla mahdollisesti toimivista lasten ryhmistä, joissa lapsi voi käsitellä vanhempiensa eroa luottamuksellisesti.

Yhteistyövanhemmuus – mistä se on tehty?

Eron jälkeen jatkuva yhteishuolto ja vanhempien yhteistyö vaatii onnistuakseen molemmilta vanhemmilta paljon vaivannäköä, keskusteluja ja joustavuutta. Yhteistyövanhemmuus ei ole välttämättä helppoa eikä aina mukavaakaan. Se on kuitenkin lapsen edun mukaista ja suojelee lasta eron kielteisiltä vaikutuksilta ja menetyksiltä.

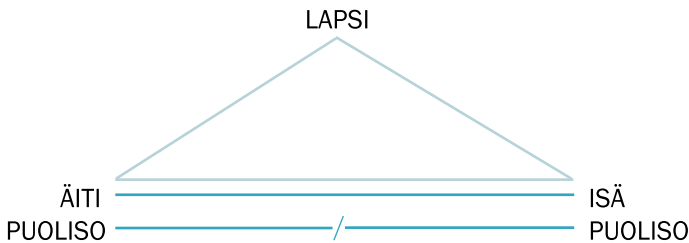
Vanhemmilla tulisi olla halua oppia tekemään yhteistyötä toistensa kanssa lapsen asioissa. Yhteistyövanhemmuutta toteuttavat vanhemmat rakentavat yhdessä lapselleen ja heidän tilanteeseensa sopivan ja luontevan yhteistyösuhteen. He ymmärtävät ja hyväksyvät toisen vanhemman merkityksen ja arvon lapselle ja pyrkivät omien mahdollisuuksiensa mukaan tukemaan ja suojelemaan tätä suhdetta. Vanhemmat etsivät neuvottelemalla lapsen kannalta parhaat ratkaisut ja sitoutuvat niihin. Vanhemmat eivät salaile toisiltaan lapseen liittyviä asioita tai toimi toistensa selän takana. He tietävät toisenkin vanhemman olevan lojaali lapsen asioissa. Keskinäinen arvostus ja kunnioitus auttavat vanhempia jaksamaan ja toimimaan lapsensa hyväksi.

Peiliin katsominen ei aina ole helppoa. Silti erossakin olisi kaikkien edun mukaista, jos eroajat pystyisivät tarkastelemaan omia motiivejaan ja toimintatapojaan myös toistensa silmin. Hyvä pelisääntö on kohdella toista samoin kuin toivoo itseään kohdeltavan. Lapsen kannalta ei erossa välttämättä ole ratkaisevaa ero sinänsä, vaan se tapa, miten ero hoidetaan ja millaiseksi lapsen elämä ja vanhempien välinen suhde eron jälkeen rakennetaan.

Se miten hyvin lapsi selviää vanhempien eron mukana tulevista muutoksista, riippuu ratkaisevasti siitä, miten vanhemmat selviävät keskinäisistä ristiriidoistaan. Jos vanhemmat suhtautuvat myönteisesti toisiinsa vanhempina ja tekevät yhteistyötä lapsen asioissa, auttaa se lasta ylläpitämään kiinteää suhdetta kumpaankin vanhempaansa vaikka nämä asuvatkin erillään. Mikäli vanhempien on vaikea tehdä yhteistyötä ja he kampailevat lapsesta, aiheuttaa se hyvin todennäköisesti vakavia ristiriitoja ja stressiä lapselle. Onkin tärkeää, että vanhemmat hakevat mahdollisimman varhain apua niihin yhteistyöongelmiinsa, joita eivät pysty ratkaisemaan keskenään.

”Peruuttamaton kolmio”

Parisuhde voi päättyä - vanhemmuus ei.

Kahden kulttuurin liitosta eroaminen

Kahden kulttuurin perhe, eli perhe jonka vanhemmat tulevat eri maista, painii erotilanteessa samanlaisten kysymysten, tunteiden ja kokemusten kanssa kuin sellainen perhe, jonka vanhemmat jakavat saman synnyinmaan ja kulttuuritaustan. Kahden kulttuurin eroihin liittyy kuitenkin erityispiirteitä koskien esimerkiksi vanhempien ja lapsen asuinmaan valintaa, lapsen huoltajuutta sekä lapsen kaksikielisyyden ja kaksikulttuurisen identiteetin tukemista eron jälkeen.

Erotilanteessa kaksikulttuurinen perhe joutuu mahdollisesti pohtimaan seuraavanlaisia kysymyksiä: Minkä maan lainsäädäntöä erossa sovelletaan? Mistä ulkomaalaistaustainen vanhempi saa tietoa Suomen erokäytännöistä? Jäävätkö molemmat vanhemmat asumaan Suomeen? Miten toimitaan tilanteessa, jossa toinen vanhempi palaa kotimaahansa tai muuttaa kolmanteen maahan? Kuinka lapsen kaksikielisyys ja kaksikulttuurisen identiteetin kehitys turvataan tilanteessa, jossa vanhemmat eivät enää asu yhdessä?

Kahden kulttuurin perheen päätyessä eroon tulee kulttuurista joskus syntipukki, jota vanhemmat käyttävät lyömäaseena kiistoissaan. Tilanne asettaa lapsen ristiriitaiseen asemaan, sillä se mistä vanhemmat kiistelevät, on tärkeä ja erottamaton osa lapsen minäkuvaa. Lasta tilanne hämmentää ja pahimmassa tapauksessa vanhempien kiistat johtavat tilanteeseen, jossa lapsi tuntee häpeää ja epävarmuutta omasta taustastaan. Vanhempien täytyykin pyrkiä asettumaan lapsen asemaan ja hyväksymään sen, että ero ei muuta sitä tosiasiaa, että lapsen juuret ulottuvat kahteen eri maahan ja että lapsen identiteetissä on edelleen kaksi yhtä arvokasta puolta. Vanhempien on myös vältettävä toistensa väheksymistä lapsen kuullen eikä lapsen tulisi koskaan joutua valitsemaan vanhempiansa tai heidän kulttuuriensa välillä isänsä tai äitinsä pyynnöstä.

Vanhempien kulttuurien tulee näkyä lapsen elämässä luonnollisella ja positiivisella tavalla eronkin jälkeen, sillä lapsen myönteiset kokemukset auttavat häntä käsittelemään niitä vaikeita kokemuksia, joita erotilanteeseen liittyy. Parhaassa tilanteessa vanhemmat turvaavat myös lapsen oikeuden kehittää ja ylläpitää molempien vanhempiensa äidinkieltä, sillä kieli on avain kulttuurien ja omien juurien ymmärtämiseen. Kaksikielisyys tukee lapsen identiteettiä ja avaa lapselle ikkunan molempien vanhempien maailmoihin. Kaksikielisyys luo myös parhaat edellytykset lapsen läheiselle suhteelle isovanhempiin ja muihin sukulaisiin. Erotilanteessa vanhempien kannattaa pohtia perheen kielellistä ympäristöä ja sitä millaisia mahdollisuuksia lapsen kaksikielisyys tukemiseen se tarjoaa esimerkiksi erikielisten päiväkotien, leikkikoulujen, koulujen, ystävien, sukulaisten, kirjojen ja elokuvien muodossa.

Toimivissa kaksikulttuurisissa liitoissa tarvitaan vuorovaikutustaitoja, joustavuutta ja kunnioitusta, ja näitä samoja taitoja tarvitaan myös parin päätyessä eroon. Erosta huolimatta vanhemmilla on yhä yhteinen lapsi, jonka kasvatusta ja kehitystä ovat kummankin vanhemman vastuulla. Parhaassa tilanteessa kahden kulttuurin lapsi saa vanhemmiltaan lahjaksi niin kaksikielisyys kuin vahvan myönteisen kaksikulttuurisen identiteetinkin.

Tukea ja neuvoja kahden kulttuurin perheiden erotilanteisiin tarjoavat:

- Kaksikulttuuristen parien ja perheiden Duo-projekti, www.familiacub.fi/duo
- Neuvokeskus, www.neuvokeskus.fi
- Lastensuojelun Keskusliitto, www.lskl.fi
- Pienperheyhdistys, www.pienperhe.fi
- Pääkaupunkiseudun yksin- ja yhteishuoltajat, www.paksy.net
- Kaapatut Lapset ry, www.kaapatutlapset.fi
- Miessakit, www.miessakit.fi
- Väestöliiton monikulttuurinen osaamiskeskus, www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/
monikulttuurinen-osaamiskeskus
- Mannerheimin lastensuojeluliitto, www.mll.fi
- Elatusvelvollisten liitto ry, www.elatusvelvolliset.fi
- Eriparivanhemmat ry, www.eriparivanhemmat.fi
- Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry, www.yvpl.fi
- Hyvä Erovanhemmuus ry, www.hyvaerovanhemmuus.fi
- Suomen Kasvatus ja perheneuvontaliitto, www.suomenkasper.fi
- Eroperhe.net, www.eroperhe.net
- Apua.info, www.apua.info
- Suomen mielenterveysseura www.suomenmielenterveysseura.fi/en

TUKEA VANHEMMUUTEEN

Eronneille vanhemmille löytyy monenlaisia palveluja ja toimintaa, joiden kautta voi saada apua ja tukea omaan ja yhteiseen vanhemmuuteen, solmia uusia ystävyyssuhteita ja löytää mielekästä tekemistä. Ohessa esittelemme muutamia mahdollisuuksia lyhyesti.

Kunnallinen lapsiperheiden kotipalvelu on tarkoitettu tilapäisen lapsenhoitoavun tai välttämättömän kodinhoitoavun tarpeessa oleville lapsiperheille. Kotipalvelun saatavuus vaihtelee kunnittain ja alueittain lasten ja nuorten tarpeiden ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Palvelua voi tiedustella sosiaali-toimistosta.

Kunnallinen lapsiperheiden varhaisen tuen sosiaaliohjaus on toimintaa, jolla pyritään tunnistamaan, ehkäisemään ja helpottamaan lasten, nuorten ja perheiden pulmia mahdollisimman varhain. Tavoitteena on keskustelemalla, ohjaamalla ja yhdessä tekemällä, perheen omien voimavarojen avulla, edistää perheen arjessa selviytymistä sekä lapsen hyvää kasvua ja kehitystä. Palvelua voi kysyä oman kunnan sosiaali-toimistosta.

Palveluja ja toimintaa tuottavat myös lukuisat järjestöt. Osa järjestöistä toteuttaa myös edunvalvontaa. Lisätietoa toiminnasta löytyy kunkin toimijan omilta nettisivuilta. Seuraavat tiedot on saatu yhdistysten omilta www-sivuilta.

- Eroneuvo on palvelu eroa pohtiville ja eroamassa oleville lapsiperheiden vanhemmille sekä eroperheen läheisille. Eroneuvotilaisuuksissa on tarjolla asiantietoa ja vertaistukea eroon liittyvissä asioissa. Tilaisuudet ovat maksuttomia eikä niihin tarvitse ilmoittautua. Lisätietoja osoitteessa www.neuvokeskus.fi
- Vanhemman Neuvo -vertaistukiryhmässä on mahdollista jakaa omia kokemuksiaan eron jälkeisestä vanhemmuudesta muiden samassa elämäntilanteessa olevien kanssa. Ryhmässä tarkastellaan mm. vuorovaikutustaitoja sekä vanhemmuuden

muutoksia ja haasteita eron jälkeen. Ryhmä on ammatillisesti ohjattu ja kokoontuu kahdeksan kertaa. Lisätietoja www.neuvokeskus.fi

- Hyvä erovanhemmuus - yhdistyksen (Hyve) tarkoituksena on edistää erolasten hyvinvointia, erovanhempien ja heidän uusien kumppaneidensa yhteistyötä lapsen parhaaksi, lapsen oikeuksien toteutumiseksi parisuhteen päätyttyäkin sekä lisätä keskustelua vanhempien eron jälkeisestä hyvästä vanhemmuudesta asettamatta vastakkain lapsen vanhempia tai heidän puolisoita tai miehiä ja naisia. Sähköposti: info@hyvaerovanhemmuus.fi

- Yhden vanhemman perheiden liiton paikallisyhdistykset ylläpitävät Yksinhuoltajien olohuoneita eri puolilla Suomea. Liitolla on myös tukihenkilö- ja vertaistukitoimintaa sekä ero-seminaareja ja virkistystoimintaa. Eroinfo-puhelin vastaa elatusapua, lapsen asumista ja huoltoa sekä tapaamisasioita koskeviin kysymyksiin. Liitto julkaisee Muuttuva Perhe -lehteä. Lisätietoja www.yvpl.fi

- Elatusvelvollisten liiton tavoitteena on edistää lapsen oikeutta säilyttää hyvät suhteet molempiin vanhempiinsa. Liitolla on mm. valtakunnallista maksutonta lakineuvontaa, jäsenyhdistyksiä ja tapahtumia eri puolilla Suomea. Liitto julkaisee Elatusvelvollinen – uusperheellinen -lehteä. Lisätietoa www.elatusvelvolliset.fi

- Suomen Uusperheellisten Liitto toimii uusperheiden yhteistoimintafoorumina ja järjestää mm. vertaisryhmä- ja lomatoimintaa. Liitto julkaisee Supliikki-lehteä. Lisätietoa www.supli.fi

- Miessakit ry:n tarkoituksena on tukea miesten henkistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua, edistää perheiden sisäistä vuorovaikutusta ja yhteiselämää sekä vahvistaa sukupuolten välistä tasa-arvoa miesten keskuudessa. Tavoitteena on kehittää näitä pyrkimyksiä toteuttavia miesten yhteisvastuun ja keskinäisen auttamisen rakenteita. Toimintamuotoina ovat mm. miesverkostot, miestapahtumat, isäryhmät, miesten eroryhmät sekä Lyömätön linja -puhelinpalvelu. Lisätietoa www.miessakit.fi

- Pienperheyhdistys toteuttaa jäsenperheille vertaisryhmiä, retkiä, leirejä ja Tenavatupa-toimintaa. Yhdistys tarjoaa myös koulutettuja mieskavereita ja tukihenkilöitä yhden vanhemman perheiden lapsille sekä kummimummo- ja -vaaritoimintaa Helsingissä. Lisätietoa www.pienperhe.fi
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto tarjoaa lapsiperheille perhekahvila- ja kerhotoimintaa. Lapsille ja nuorille on tarjolla sähköpostipalvelu ja Lasten ja nuorten puhelin, p. 116 111, johon lapset voivat ottaa yhteyttä mieltään askarruttavissa asioissa. Vanhempainpuhelin, p. 0600 12277 ja Vanhempainnetinkautta saa tukea vanhemmuuden kysymyksiin. Sivuilta löytyy tietoa lapsen kasvusta ja hoivasta, vinkkejä arjen tilanteisiin sekä keskustelupalsta. Kysymyksiin vastaavat koulutetut vapaaehtoiset. Lisätietoa www.mll.fi

Lastenhoitoapua ja lomatukea

Eron eri vaiheissa voi tulla eteen tilanteita, jolloin tarvitsee lastenhoitoapua. Ystävien ja sukulaisten lisäksi on olemassa mm. järjestöjen tuottamaa ammatillista ja maksullista lastenhoitoa. Myös kotikunnasta voi kysyä tilapäistä lastenhoitoapua.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lastenhoitoapu tarjoaa lapsiperheille lyhytaikaista, tilapäistä hoitoapua kaikkina vuorokauden aikoina, myös viikonloppuisin. Perhe tilaa itse palvelun ja maksaa hoidonkorvauksen suoraan hoitajalle. Valtakunnallisten palvelupisteiden yhteystiedot nettisivuilla www.mll.fi/perheille.

- Väestöliitto tarjoaa lastenhoitoapua pääkaupunkiseudulla. Lastenhoitajat ovat itsenäisiä, tehtävään koulutettuja aikuisia. Myös työnantaja voi tehdä Väestöliiton kanssa sopimuksen työntekijän sairastuneen lapsen hoidosta. Lisätietoja palvelusta www.vaestoliitto.fi/lastenhoitotoiminta.

- Pelastakaa Lapset tarjoaa tukihenkilö- ja tukiperhetoimintaa www.pelastakaalapset.fi.

Eroperheen talous on usein tiukoilla. Yhteisiin lomiin ja virkistykseen lasten kanssa voi hakea tukea sosiaalisin ja taloudellisin perustein. Tuettuja lomiam lapsiperheille järjestävät mm. seuraavat tahot:

- Lomakotisäätiö www.lomakotisaatio.com
- Lomakotien Liitto ry www.lomakotien-liitto.fi
- Lomayhtymä ry www.lomayhtyma.fi
- Huoltoliitto ry www.huoltoliitto.fi
- Parasta lapsille ry www.parastalapsille.fi

Pohdittavaksi: Olemmeko vanhempina eron jälkeen valmiita seuraaviin asioihin?

1. Mietimme yhdessä lapsen asioihin parhaat ratkaisut ja järjestelyt. Emme eroa lapsesta vaan toimimattomasta parisuhteesta.
2. Kerromme yhdessä lapselle, kun olemme päättäneet erota. Varmistamme, ettei lapsen tarvitse luoda omaa selitystä erolle eikä syyllistää itseään vanhempien eroratkaisuista.
3. Osoitamme lapselle, että häntä rakastetaan ja hänestä pidetään huolta, vaikka eroamme. Otamme vastaan lapsen tunteet ja kuuntelemme lasta.
4. Kerromme lapselle, mitä muutoksia ero tuo tullessaan ja mitkä asiat eivät muutu hänen elämässään. Pyrimme yhdessä vahvistamaan lapsen turvallisuuden tunnetta.
5. Suojelemme lasta turhilta pettymyksiltä. Emme anna lapselle turhia lupauksia tai toivoa asioista, joista emme voi pitää kiinni tai joihin emme voi vaikuttaa.
6. Ymmärrämme ja hyväksymme sen, että lapselle on tärkeää saada säilyttää yhteys molempiin vanhempiin sekä isovanhempiin ja muihin hänelle tärkeisiin ihmisiin. Pyrimme vanhempina mahdollistamaan näiden suhteiden jatkumisen.
7. Kerromme erostamme muille lapsen elinpiirissä oleville aikuisille. Lapsen vastuulle ei jää perheen muuttuneesta tilanteesta tiedottaminen.
8. Toimimme kumpikin omalta osaltamme niin, että keskusteluyhteys välillämme säilyy. Lapsen tehtävänä ei ole toimia viestinviejänä vanhempien välillä.
9. Pidämme huolta omasta jaksamisesta ja haemme tarvittaessa apua. Lapsen tehtävä ei ole toimia kummankaan vanhemman tukihenkilönä eikä perheen tunneilmaston tasapainottajana.
10. Muistamme, että erosta huolimatta lapsen tulee saada elää ikätonsensa mukaista elämää. Ajattelemme, että vanhemmat voivat vaikuttaa siihen, minkälaiseksi lapsen elämä muodostuu.

KIRJALLISUUSVINKKEJÄ

Erosta ja eroamisen vaikeudesta

Aukia, Pekka & Aukia, Ritva-Liisa (2002) Uskallanko uuteen rakkauteen? Helsinki: Kirjapaja.

Castrén, Anna-Maija (2009) Onko perhettä eron jälkeen? Helsinki: Gaudeamus.

Edvall, Lilian (2001) Eron pelisäännöt. Näkökulmia avioeroon. Helsinki: Karisto.

Fisher, Bruce (2004) Jälleenrakennus – kun suhteesi päättyi. Jyväskylä: Kehityksen avaimet.

Hellsten, Tommy (2001) Elämän paradoksit. Helsinki: Kirjapaja.

Honkasalo, Laura (2009) Eropaperit. Helsinki: Otava.

Ijäs, Kirsti (2003) Sukupuu – avain oman elämän ja perheen ymmärtämiseen. Jyväskylä: Kirjapaja.

Jousimäki, Ari & Kosonen, Liisa (2009) Syytettynä isä. Helsinki: Teos.

Kliianmaa, Kari (2004) Sata neuvoa ja vinkkiä parisuhteen päättyessä. Selviytymisen avuksi. Jyväskylä: Kehityksen avaimet.

Kinnula, Arja (2006) Solmu parisuhteessa. Helsinki: Kataja ry.

Kuronen, Matti J. (1985) Erokirja. Helsinki: WSOY.

Kähkönen, Sakari (2002) Hyvään avioliittoon. Terapiaa ja sielunhoitoa avioliiton vaikeuksiin. Helsinki: Uusi tie.

Lindqvist, Martti (2001) Surun tie. Helsinki: WSOY.

Lipponen, Päivi & Wesaniemi, Pirjo (toim.) (2003) Mies ja ero. Kertomuksia parisuhteen päättymisestä. Helsinki: Kirjapaja.

Lipponen, Päivi & Wesaniemi, Pirjo (toim.) (2003) Nainen ja ero. Kertomuksia parisuhteen päättymisestä. Helsinki: Kirjapaja.

Litmala, Marjukka (2002) Lakiopas avioeroon. Helsinki: WSOY.

Makkonen, Mikko (2005) Avio- ja avoero pähkinänkuoressa. Käytännön tietoa avio- tai avoeroa suunnitteleville. Helsinki: Art House.

Muilu, Juha (2006) Voiko tuon kanssa elää? Virikkeitä parisuhteen hoitoon. Helsinki: LK-kirjat / Lasten Keskus.

Määttä, Kaarina (2002) Avioeron tuska ja helpotus. Helsinki: Tammi.

Pettilä, Ulla & Yli-Marttila, Lea (1999) Eron vaiheet. Opas eroaville ja eroavien auttajille. Helsinki: Tietosanoma.

Saaristo, Tuulikki (2000) Taikasanat eli miksi antaisin anteeksi. Helsinki: Dialogia.

Stark, Ulf (1998) Jääkarhutanssi. WSOY.

Sund, Ralf (2006) Ero! Selviytymisopas miehelle. Helsinki: Kirjastudio.

Taskinen, Sirpa (2001) Lapsen etu erotilanteessa. Opas erotilanteessa. Stakes. Saarijärvi: Gummerus.

Veijola, Soile & Jokinen, Eeva (2001) Voiko naista rakastaa? – avion ja eron karuselli. Helsinki: WSOY.

Öberg Bente ja Gunnar (1979) Elämä jatkuu eron jälkeen. Helsinki: Otava.

Vanhemmuus ja ero

Aukia, Pekka & Manninen, Kirsti (1999) Uusi suurperhe. Kattiska vai turvaverkko? Helsinki: Kirjapaja.

Blakeslee, Sandra & Lewis, Julia & Wallerstein, Judith (2007) Avioeron perintö. Eron lapset aikuisina. Helsinki: Therapeia-säätiö.

Cacciatore, Raisa & al. (2005) Eropohdintoja pikkulapsivaiheessa. Helsinki: Väestöliitto.

Gottberg, Eva & Sairisalo, Heljä (toim.) (1994) Yksinhuoltajan elämänhallinnan opas. Helsinki: Ajatus.

Huttunen, Jouko (2001) Isänä olemisen suunnat: Hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Jallinoja, Riitta (2000) Perheen aika. Helsinki: Otava.

Jallinoja, Riitta (2008) Perheen vastaisku. Familistista käännettä jäljittämässä. Helsinki: Gaudeamus.

Kaarela, Tiina & Kiianmaa, Kari (2007) Kahden kodin kalenteri. Jyväskylä: Kehityksen avaimet Oy.

Kääriäinen, Aino (2008) Ero haastaa vanhemmuuden. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto, Neuvo-projekti.

Linnavuori, Hannariikka (2007) Lasten kokemuksia vuoroasumisesta. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 313. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Lipponen, Päivi & Wesaniemi, Pirjo (toim.) (2004) Lapsi ja ero. Kertomuksia lapsesta ja avioerosta. Helsinki: Kirjapaja.

Litmala, Marjukka (2002) Lapsen asema erossa. Helsinki: WSOY.

Niemelä, Sirkku & Kääriäinen, Aino (2008) Millan isä ja äiti eroavat. Miten lasta voi auttaa vanhempien erotessa. Helsinki: Suomen Kasvatus- ja Perheneuvontaliitto.

Pojjula, Soili (2007) Lapsi ja kriisi. Selviytymisen tukeminen. Helsinki: Kirjapaja.

Raittila, Kaisa & Sutinen, Päivi (2008) Huonetta vai sukua. Elämää uusperheessä. Helsinki: Kirjapaja.

Riutta, Ulla (2004) Eron lapset: eronneiden vanhempien lapset kertovat eron seurauksista elämässään ja selviytymisestään. Hämeenlinna: Päivä.

Savolainen, Matti (1984) Lapsen huolto ja tapaamisoikeus. Helsinki: Suomen lakimiesliiton kustannus.

Sinkkonen Jari (1998) Yhdessä isän kanssa. Helsinki: WSOY.

Väyrynen, Kristiina E (2008) Lapsen tuska huoltoriidassa. Elämää vanhempien välissä. Psykologian ammatillinen liseniaattitutkimus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Öberg, Bente & Gunnar (2000) Skiljas – men inte från barnen. Stockholm: Natur och kultur.

Öberg, Bente & Gunnar (2002) Vuxna skilsmässobarn berättar. Stockholm: Prisma.

Kirjoja lapsille ja nuorille
Brennan, Herbie (2003) Keijujen sota. WSOY.

Cole, Babette (1998) Avioerotus. Helsinki: Mäkelä.

Hagmar, Pia (2003) Saran haave. Gilbert Pool.

Hintsanen, Päivi (1997) Paina jarrua, ukki. Helsinki: Tammi.

Honkasalo, Laura (2000) Ja metsästä tuli syöjätär. Bulevardisarja. Helsinki: WSOY.

Ikonen, Asta (1999) Mia & muutosten kevät. Hämeenlinna: Karisto.

Karpio, Markku (2008) Myrskyvaroitus. Helsinki: Otava.

Kaskinen, Anna-Mari (2005) Koti kahdessa sydämessä. Kun isä ja äiti eroavat. Helsinki: Kirjapaja.

Kiiänmaa, Kari (2005) Huomenna on paremmin. Selviytymis-
opas, kun vanhemmat eroavat. Jyväskylä: Kehityksen avaimet.

Lehtinen Tuija (1992) Minun veljeni Jon. Helsinki: Otava.

Niemelä, Sirkku & Kääriäinen, Aino (2008) Millan isä ja äiti
eroavat – miten lasta voi auttaa vanhempien erotessa.
Helsinki: Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliitto.

Nivala, Annina & Tonttila, Teea (2010) Kun elämä on revennyt,
Opas nuorelle vanhempien erotilanteessa. Helsinki: Suomen
Kasvatus- ja perheneuvontaliitto.

Tarpila, Johanna (toim.) (1996) Juholla on kaksi kotia:
puhutaan avioerosta. Helsinki: Otava.

Tuisku, Katinka (2008) Kuun ja Auringon lapset.
Helsinki: Kustannus Oy Pieni Karhu.

Törmi, Kaarlo (1994) Fajian kanssa yksin, Helsinki: WSOY.

Wilson, Jacqueline (2005) Kahden kodin välillä.
Helsinki: Otava.

Wilson, Jacqueline (2007) Kurja juttu, Helsinki: Otava.

Ylönen, Hilikka (toim.) (2007) Satulaivan matkassa – sadut lapsen apuna vanhempien erotessa. Helsinki: Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliitto.

NEUVOKESKUKSESTA TUKEA KOKO PERHEELLE

Helsingissä toimiva Neuvokeskus tarjoaa monipuolisia vertaistukipalveluja ero- ja uusperheille. Neuvokeskus kouluttaa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia toteuttamaan Eroneuvo- ja Vanhemman neuvo -palveluja myös muualla Suomessa. Lisäksi Neuvokeskus julkaisee selvityksiä, ammattikirjallisuutta ja Vanhemman opasta. Raha-automaattiyhdistys tukee toimintaa.

Eroneuvo: Tietoa ja tukea eroa pohdintaan ja eroamiseen

Kertaluontoinen Eroneuvo-palvelu on tarkoitettu eroa harkitseville sekä jo eronneille vanhemmille ja heidän läheisilleen. Eroneuvosta saa tietoa eroon liittyvistä asioista. Paikalla on ammattilaisen lisäksi vapaaehtoisia vertaistukijoita. Eroneuvot ovat maksuttomia eikä niihin tarvitse ilmoittautua.

Vanhemman neuvo: Ohjattua vertaistukea vanhemmuuden kysymyksiin

Vanhemman Neuvo -vertaistukiryhmä auttaa eron jälkeisen vanhemmuuden kysymyksissä. Ammattilaisen ohjaama ryhmä kokoontuu kahdeksan kertaa. Vanhemman Neuvoja on sekä maksullisia että maksuttomia järjestäjästä riippuen. Ennakoilmoittautuminen.

Eroryhmä: Vertaistukea parisuhteen purkamiseen ja erosta selviämiseen

Eroryhmät ovat tarkoitettu eroamassa oleville ja eronneille. Ammattilaisen ohjaamasta eroryhmästä saa tietoa, tukea ja ohjausta oman eron läpikäymiseen. Eroryhmä kokoontuu kymmenen kertaa ja on maksullinen. Ennakoilmoittautuminen.

Tukea lapsille ja nuorille

Taikuri-ryhmässä lapset voivat käsitellä vanhempiensa eroa ikätasonsa mukaisesti, leikkien ja pelien avulla. Tavoitteena on, että lapsi ei häpeile eroa, pidä itseään poikkeavana tai vetäydy muiden seurasta sen vuoksi.

Vetskari-ryhmässä nuoret voivat käsitellä vanhempiensa eroon liittyviä tunteita ja ajatuksia turvallisesti, puolueettomalla maaperällä. Eroa käsitellään toiminnan ja keskustelun avulla. Sekä Taikuri- että Vetskari-ryhmät ovat maksullisia ja niihin on ilmoitauduttava ennakkoon.

Uusperhepariskuntien vertaisryhmä

Uusperheparien ryhmässä pohditaan uusperheen kysymyksiä ja selviytymiskeinoja. Vertaisryhmiä järjestetään viikonloppuisin sekä kahdeksan kertaa kokoontuvana ryhmänä. Ryhmä on maksuton. Ennakoilmoittautuminen.

Neuvokeskuksen kansalaistoiminta ja vapaaehtoistyö

Neuvokeskuksessa järjestetään teemailtoja, luentoja ja keskustelutilaisuuksia eron liittyvistä aiheista sekä retkiä ja perhetapahtumia lapsiperheille. Neuvokeskus myös kouluttaa vapaaehtoistyöntekijöitä toimintaan eroperheiden hyväksi.

Lisätietoa palveluista: www.neuvokeskus.fi